

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha 24. června 2026

Akademie věd ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
www.avcr.cz

PRÉMIE OTTO WICHTERLEHO 2026

Mimořádný talent na počátku vědecké dráhy: to vyzdvihuje prestižní ocenění *Prémie Otto Wichterleho*, které dnes udělila Akademie věd ČR celkem třiadvaceti vědcům a vědkyním. Ceny pro rok 2026 laureátům předal předseda Akademie věd ČR Radomír Pánek.

Prémie je určena perspektivním vědcům a vědkyním, kteří dosahují špičkových výsledků ve svých oborech, jsou nositeli vědeckých titulů (CSc., Dr., Ph.D., DrSc.) a v době podání návrhu nepřesáhli věk 35 let, přičemž se do této doby nezapočítává rodičovská dovolená.

„Začínající vědecké talenty potřebují v rané fázi své kariéry výraznou podporu a prostor pro další rozvoj,“ říká předseda Akademie věd ČR Radomír Pánek. „Mnozí držitelé Wichterleho prémie z minulých let dnes patří k uznávaným odborníkům a posouvají hranice svých oborů. Také letošní laureáti mají předpoklady navázat na jejich úspěchy a stát se v budoucnu významnými osobnostmi české i světové vědy,“ dodává Radomír Pánek.

Prémie pro mladé vědecké pracovníky nese ve svém názvu jméno profesora Otto Wichterleho na památku vynikajícího českého chemika světového formátu, jenž se stal po listopadu 1989 prezidentem Československé akademie věd.

Uděluje se od roku 2002 a je spojena s finanční odměnou 330 tisíc korun rozložených do tří let. Dosud ji obdrželo více než 560 laureátů a laureátek.

Kontakt pro média: **Markéta Růžičková**

Divize vnějších vztahů SSČ AV ČR
ruzickovam@ssc.cas.cz
+420 777 970 812

Mgr. Ján Šubjak, Ph.D.

Astronomický ústav AV ČR
jan.subjak@asu.cas.cz

Ján Šubjak míří ve svém výzkumu doslova ke hvězdám. V Astronomickém ústavu AV ČR zkoumá exoplanety a hnědé trpaslíky – vzdálené objekty na pomezí planet a hvězd – s cílem lépe porozumět tomu, jak vznikají a vyvíjejí se planetární soustavy.

Specializuje se na analýzu dat z vesmírných misí a na pozorování těchto systémů pomocí moderních fotometrických a spektroskopických metod. Už během doktorského studia zaujal mezinárodní komunitu objevy neobvyklých exoplanetárních systémů. Dnes spolupracuje s renomovanými světovými institucemi včetně Harvard & Smithsonian Center for Astrophysics, Evropské jižní observatoře (ESO) či Tokijské univerzity.

Je spoluautorem desítek odborných publikací a jeho práce mají stovky citací. Významně přispěl například k výzkumu takzvané pouště hnědých trpaslíků, jedné z dlouhodobých záhad moderní astronomie. Vedle vědecké práce se aktivně věnuje popularizaci astronomie a ukazuje, že fascinace vesmírem může inspirovat další generaci mladých vědců.

Foto: Ján Šubjak

Ing. Aleš Vlk, Ph.D.

Fyzikální ústav AV ČR
vlkal@fzu.cz

Defekty struktury, nečistoty či tepelné kmitání atomů představují pro vodivostní elektrony překážky, které musí při průchodu materiálem překonávat. Míru strukturní neuspořádanosti, množství defektů v materiálu, kvantifikuje takzvaná Urbachova energie. Výzkum Aleše Vlka se zaměřuje právě na Urbachovu energii jako na zásadní parametr popisující kvalitu polovodičů.

Absolvent Fakulty jaderné a fyzikálně inženýrské ČVUT se specializuje na pochopení optických a elektrických vlastností fotovoltaických materiálů, zejména perovskitových tenkých vrstev. Ty velmi dobře absorbují viditelné světlo, proto jej dokážou účinně přeměňovat na elektrickou energii. K tomu všemu stačí vrstva tenká jako mýdlová bublina. Velkým příslibem jsou perovskity v kombinaci s křemíkem v tandemových solárních člancích.

Aleš Vlk vědu také rád a výborně popularizuje, mimo jiné na Veletrhu vědy. Navrhl například dráhu pro levitační supravodivý vláček nebo se podílel na stavbě nepřehlédnutelného fotovoltaického stanu.

Foto: René Volfík

Samuel Braunfeld, Ph.D.

Ústav informatiky AV ČR
braunfeld@cs.cas.cz

Samuel Braunfeld propojuje světy matematické logiky, kombinatoriky a teoretické informatiky. V Ústavu informatiky AV ČR se zaměřuje na hledání hlubších struktur a pravidel v komplexních matematických systémech a vyvíjí nové přístupy, které nacházejí využití i v teoretické informatice a analýze grafů.

Jeho výsledky mají výrazný mezinárodní ohlas. Publikoval v nejprestižnějších matematických časopisech i na špičkových konferencích teoretické informatiky, například ICALP. Během své kariéry působil na University of Maryland a spolupracoval s významnými světovými matematicky včetně Jaroslava Nešetřila či Michaela Laskowského. Za svou vědeckou práci výzkum získal od Grantové agentury ČR podporu v programu Junior Star, díky němuž v Praze vybudoval vlastní výzkumnou skupinu.

Kromě vědecké práce se věnuje také výuce a podpoře mladých matematiků. Jeho výzkum ukazuje, jak mohou nové matematické přístupy posouvat hranice současné informatiky i základního výzkumu.

Foto: Brian Alford

Mgr. Adéla Hladká, Ph.D.

Ústav informatiky AV ČR
hladka@cs.cas.cz

Adéla Hladká propojuje matematiku, statistiku a psychologii způsobem, který pomáhá zpřesňovat hodnocení znalostí, schopností i lidského chování. V Ústavu informatiky AV ČR se věnuje výpočetní psychometrii – oboru na pomezí datové analýzy a psychologie, který zkoumá, jak co nejlépe vyhodnocovat testy a dotazníky.

Ve svém výzkumu vyvíjí nové statistické modely a algoritmy, které dokážou odhalit zkreslení v testových úlohách nebo lépe zachytit situace, kdy respondenti hádají, ztrácejí pozornost či odpovídají strategicky.

Publikuje v renomovaných odborných časopisech a je spoluautorkou monografie *Computational Aspects of Psychometric Methods: With R*. Podílí se také na vývoji softwarových nástrojů, které využívají výzkumníci i instituce v mnoha zemích světa. Jeden z jejích programových balíčků byl v národním hodnocení výzkumu oceněn známkou „world leading“. Za své výsledky získala například Cenu Akademie věd ČR pro mladé vědecké pracovníky nebo Cenu Josefa Hlávky.

Foto: archiv

Ing. Petr Miarka, Ph.D.

Ústav fyziky materiálů AV ČR
miarka@ipm.cz

Beton časem stárne, praská a ztrácí odolnost – Petr Miarka ale hledá způsoby, jak jeho životnost prodloužit a zároveň ho vyrábět udržitelněji. Zkoumá, jak se stavební materiály chovají při dlouhodobém zatížení nebo opakovaném namáhání, například v mostech či budovách.

Pomocí moderních zobrazovacích metod dokáže sledovat vznik drobných trhlin uvnitř materiálu a díky počítačovým modelům předvídat, jak se budou dále šířit. Ve své práci se zaměřuje také na využití recyklovaných složek a alternativních pojmů, které mohou snížit ekologickou stopu stavebnictví.

Absolvent Fakulty stavební VUT v Brně působí zároveň na VUT i v Ústavu fyziky materiálů AV ČR. Zkušenosti získal během výzkumných pobytů v Belgii, Španělsku a Japonsku. Podílí se na mezinárodních projektech zaměřených na udržitelné stavební technologie a vede výzkumný záměr v projektu MATUR. Je autorem mnoha publikací v prestižních odborných časopisech.

Foto: Jan Klusák

Mgr. Petr Bílek, Ph.D.

Ústav fyziky plazmatu AV ČR
bilek@ipp.cas.cz

Petr Bílek zkoumá plazma – extrémní stav hmoty, který hraje klíčovou roli nejen ve vesmíru, ale i v moderních technologiích. V Ústavu fyziky plazmatu AV ČR se zaměřuje na chování elektrických výbojů v plynech a kapalinách, například ve vodě. Pomocí pokročilých počítačových modelů a simulací sleduje, jak vznikají a vyvíjejí se mikroskopické procesy během několika miliardtin sekundy. Jeho výzkum přispívá k přesnějšímu popisu dějů v plazmatu a otevírá cestu k novým aplikacím v energetice, medicíně nebo ekologických technologiích.

Foto: Lenka Bílková

Ve vědecké komunitě zaujal už během doktorského studia. Publikoval mnoho prací v prestižním časopise *Plasma Sources Science and Technology* a jeho studie mají stovky citací. Podílel se také na vývoji modelů, které zpřesňují měření elektrických polí v plazmatu – klíčový krok pro řízení moderních plazmových technologií.

Za svou práci získal například Cenu rektora Masarykovy univerzity za excelentní doktorské studium.

Ing. Radovan Smíšek, Ph.D.

Ústav přístrojové techniky AV ČR
smisek@isibrno.cz

Běžné EKG zachytí základní elektrickou aktivitu srdce, Radovan Smíšek ale pomáhá lékařům vidět mnohem jemnější detaily, které dosud zůstávaly skryté. Podílí se na vývoji ultra-vysokofrekvenčního EKG, technologie, která dokáže přesněji zobrazit, jak se elektrické impulzy šíří srdečními komorami. Lékařům tak pomáhá lépe odhalit poruchy srdeční činnosti a správně nastavit například kardiostimulátory nebo léčbu srdečního selhání.

Foto: archiv VUT

Ve výzkumu propojuje medicínu, zpracování signálů a umělou inteligenci. Je spoluautorem softwaru a diagnostických metod využívaných v desítkách nemocnic po celé Evropě. Výsledky jeho práce chrání také americký patent.

Absolvent VUT v Brně působí v Ústavu přístrojové techniky AV ČR a na VUT. Spoluzaložil start-up VDI Technologies, který převádí výsledky výzkumu do klinické praxe. Za svou práci získal řadu mezinárodních ocenění v soutěžích zaměřených na analýzu EKG a biomedicínské technologie.

Ing. Ondřej Mrózek, Ph.D.

Ústav anorganické chemie AV ČR
mrozek@iic.cas.cz

Ondřej Mrózek propojuje špičkovou syntetickou chemii s vývojem nové generace luminiscenčních materiálů. Ve svém výzkumu hledá cesty, jak nahradit drahé a vzácné kovy v moderních fotonických aplikacích dostupnějšími prvky, například zinkem, mědí, sodíkem nebo dokonce uhlíkem v nízkovalentní konfiguraci. Výsledkem jsou materiály, které mohou najít uplatnění v moderních displejích, fotokatalýze i dalších optoelektronických aplikacích.

Foto: Zuzana Kotková

Po doktorátu na Univerzitě Pardubice zaměřil na Technische Universität Dortmund a později na University of Southern California do skupiny Marka E. Thompsona, jednoho z význačných odborníků na technologie OLED. Právě tam se podílel na vývoji nových elektroluminiscenčních materiálů a stal se spoluautorem patentové přihlášky podané v USA, Číně a Koreji.

Publikoval ve špičkových časopisech. V Ústavu anorganické chemie AV ČR nyní buduje vlastní výzkumný tým a rozvíjí materiály, které mohou posunout hranice fotonických technologií.

Dr. Luka Pirker

Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR
luka.pirker@jh-inst.cas.cz

Ultratenké dvourozměrné materiály mohou v budoucnu zásadně proměnit elektroniku, senzory i fotodetektory. Jejich širší využití však zatím brzdí obtížná příprava kvalitních a souvislých vrstev. Materiálový vědec Luka Pirker z Ústavu fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR významně přispěl k objasnění mechanismů exfoliace za pomoci kovu, tedy metody, při níž kov napomáhá efektivní přípravě atomárně tenkých vrstev.

Foto: archiv

Ve svém výzkumu se zaměřuje na dvourozměrné materiály a jejich heterostrukтуры, zejména na rozhraní mezi kovy a van der Waalsovými vrstvami. Kombinuje pokročilé mikroskopické a spektroskopické techniky, které umožňují sledovat vlastnosti materiálů v nanoměřítku.

Po studiu na Univerzitě v Lublani pokračoval v doktorském výzkumu na Institutu Jožefa Stefana, kde vznikla významná část jeho práce. Publikoval desítky prací v prestižních časopisech, navázal významné mezinárodní spolupráce a jeho výzkum otevírá nové možnosti pro fyziku a chemii 2D materiálů.

Ing. Krzysztof Polaczek, Ph.D.

Ústav makromolekulární chemie AV ČR
polaczek@imc.cas.cz

Udržitelné plasty a polymerní pěny nové generace mohou výrazně snížit ekologickou zátěž. Krzysztof Polaczek z Ústavu makromolekulární chemie AV ČR se podílí na vývoji takzvaných vitrimerů na bázi obnovitelných surovin.

Vitrimery jsou novou skupinou polymerů, které kombinují vlastnosti inženýrských reaktoplastů, jako je pevnost a termochemická odolnost, a komoditních termoplastů, které lze opětovně zpracovávat a recyklovat. Vitrimery se při zahřátí umí „přeskupovat“ a opravovat, což umožňuje jejich delší životnost i snadnější recyklaci.

Foto: archiv

Na aktuální environmentální výzvy vědec reaguje výzkumem degradovatelných polymerních pěn. Spolupracuje s mezinárodními týmy a kombinuje experimentální přístupy polymerní chemie a materiálového inženýrství. V domovském ústavu je klíčovým pracovníkem, jehož výzkum je základem rovněž evropské patentové přihlášky.

RNDr. Petra Krafcíková, Ph.D.

Ústav organické chemie a biochemie AV ČR
petra.krafcikova@uochb.cas.cz

Petra Krafcíková je výjimečně talentovaná chemička specializující se na strukturní biologii virových proteinů a enzymů důležitých pro množení virů, které představují slibné cíle pro vývoj antivirotik.

Během pandemie covidu-19 významně přispěla k poznání viru SARS-CoV-2, když popsala krystalovou strukturu důležitého virového komplexu (nsp10–nsp16 methyltransferáza) a zároveň objasnila, jak se na něj váže látka sinefungin, která může blokovat jeho fungování.

Díky její práci si Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, kde vědkyně původem ze Slovenska působí od roku 2017, připsal jedno ze světových prvenství ve strukturní charakterizaci klíčových enzymů tohoto koronaviru. Studie publikovaná v časopise *Nature Communications* patří mezi důležité práce věnované enzymům SARS-CoV-2 a má již stovky citací.

Ve svém dalším výzkumu se věnuje studiu virových proteinů. Zkoumá, jak fungují a jak lze zabránit jejich činnosti. Její práce pomáhá lépe porozumět tomu, jak viry napadají organismus, a přispívá k hledání nových cest pro vývoj antivirových látek. Kromě vlastní vědecké práce se věnuje vedení studentů a studentek chemie a podílí se na jejich odborném růstu.

Foto: archiv

Mgr. Veronika Šlachtová, Ph.D.

Ústav organické chemie a biochemie AV ČR
veronika.slachtova@uochb.cas.cz

Veronika Šlachtová se věnuje organické chemii a propojuje ji s výzkumem léčiv a biologických procesů. Během doktorského studia na Univerzitě Palackého se zaměřila na vývoj nových látek proti tuberkulóze.

Od roku 2021 působí jako postdoktorandka v Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR. Zde se začala věnovat bioortogonální chemii, což je moderní vědní oblast zaměřující se na chemické reakce v živých systémech. Podílela se na vývoji nových chemických reakcí pro speciální svítící sondy, které umožňují sledovat děje v buňkách.

Veronika Šlachtová se soustředí na objevování nových způsobů, jak sondami v živých organismech vizualizovat biologické procesy. Hlavním cílem jejího výzkumu je vytvořit chemické reakce, které budou v živém organismu fungovat velmi rychle, zasáhnou jen přesně určené místo a nepoškodí okolní buňky.

Součástí jejího vzdělávání byly dva výzkumné pobyty ve Francii na École Polytechnique a také kurz na lékařské fakultě Harvardovy univerzity v USA.

Foto: Tomáš Belloň

RNDr. Daniel Benák, Ph.D.

Fyziologický ústav AV ČR
daniel.benak@fgu.cas.cz

Daniel Benák se ve Fyziologickém ústavu AV ČR zabývá fyziologií a patofyziologií kardiovaskulárního systému. Ve svém výzkumu se zaměřuje na epitranskriptomiku – rychle se rozvíjející obor zkoumající chemické modifikace RNA, které umožňují buňkám reagovat na změny podmínek a jejichž narušená regulace je spojena s mnoha onemocněními.

Foto: Štěpánka Benáková

Věnuje se zejména studiu diabetu a jeho kardiovaskulárních komplikací, zabývá se ale také mechanismy, které chrání srdce před nedostatkem kyslíku. K výzkumu využívá přístupy propojující experimentální fyziologii s moderními molekulárními a multiomickými metodami. Je prvním autorem řady vědeckých publikací.

V současnosti díky podpoře programu pro perspektivní postdoktorandy AV ČR rozvíjí výzkum zaměřený na srdeční komplikace diabetu a hledání nových biomarkerů, které by mohly přispět k časnější diagnostice a rozvoji personalizované medicíny.

Mgr. Tomáš Brabec, Ph.D.

Mikrobiologický ústav AV ČR
tomas.brabec@biomed.cas.cz

Jak poznat hodnou a zlou bakterii? Běžné střevní bakterie jsou velmi prospěšné, ale rozlišit je od těch nebezpečných, které se snaží proniknout ze střeva do těla, není vůbec snadné. Lidské tělo to zvládá s fascinující přesností. Imunolog Tomáš Brabec z Mikrobiologického ústavu AV ČR zkoumá, jak se dětský imunitní systém vyrovnává se salmonelovou infekcí. Mechanismus je lépe známý u dospělých, přestože pro děti je toto onemocnění nebezpečnější.

Foto: MBÚ AV ČR

Tomáš Brabec absolvoval Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy, za svůj přelomový objev nového typu imunitní odpovědi vůči bakteriím ve střevě obdržel ocenění Česká hlava. Na postdoktorandském pobytu v Rakouské akademii věd zkoumal, jak protilátky v mateřském mléce učí dětský imunitní systém komunikovat se střevními bakteriemi. Po nedávném návratu do Česka začal nový výzkum, ve kterém spojuje své předešlé zkušenosti.

Mgr. František Sklenář, Ph.D.

Mikrobiologický ústav AV ČR
frantisek.sklenar@biomed.cas.cz

Plísně rodu *Aspergillus* jsou užitečné v mnoha průmyslových odvětvích, způsobují ale také závažná onemocnění. Aby je bylo možné spolehlivě rozlišit, je potřeba přesná „mapa“ jejich příbuznosti. Mykolog František Sklenář z Mikrobiologického ústavu AV ČR se věnuje taxonomii těchto vláknitých hub a významně přispěl k modernizaci jejich členění. Ve svých studiích zavádí pokročilé metody analýzy genomických dat a druhové delimitace.

Foto: Tereza Cysařová

Popsal již 26 nových druhů a zároveň se podílel na zjednodušení klasifikace celého rodu. Správné druhové určení je klíčové nejen pro základní výzkum, ale také pro aplikované obory, jako jsou medicína či průmysl a biotechnologie.

František Sklenář vystudoval Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy. Byl součástí vědeckého týmu, který získal Cenu Bedřicha Hrozného, a je také držitelem ceny Purkyňova nadačního fondu.

RNDr. Zuzana Pavlíčková, Ph.D.

Biologické centrum AV ČR
zuzana.lhotska@paru.cas.cz

Střevní prvoci bývají často vnímáni jako původci nemocí. Zuzana Pavlíčková však ve svém výzkumu ukazuje, že někteří z nich mohou být přirozenou součástí zdravého lidského mikrobiomu.

Mladá parazitoložka se zaměřuje na střevní prvoky, zejména na rod *Blastocystis*, a zkoumá je nikoli jako nepřátele, ale jako přirozenou součást zdravého trávicího traktu. Během svých výzkumů ukázala, že přítomnost těchto organismů může paradoxně pomáhat s obnovou rovnováhy ve střevě po prodělaném zánětu.

Foto: archiv

Její práce, která propojuje životní styl lidí, jejich kontakt s domácími mazlíčky a složení mikrobiomu, získala velký mezinárodní ohlas. Cenné zkušenosti sbírala na zahraničních stážích v dánské Kodani nebo na University of British Columbia v Kanadě.

Výjimečné výsledky Zuzany Pavlíčkové potvrzují i desítky citací, ocenění z mezinárodních konferencí a spoluautorství článku v časopise *Nature Communications*. V České republice tak úspěšně buduje nový a perspektivní vědecký směr s velkým biomedicínským potenciálem.

Mgr. Martin Bitomský, Ph.D.

Botanický ústav AV ČR
martin.bitomsky@ibot.cas.cz

Zatímco klasická botanika rostliny většinou popisuje, Martin Bitomský je zkoumá prostřednictvím jejich chemického složení. Jeho doménou je ekologická stechiometrie – zjišťuje, v jakých poměrech rostliny absorbují a využívají živiny. Zaměřuje se přitom na nelesní ekosystémy a zejména na podzemní zásobní orgány. Ty sice věda často přehlíží, u bylin ale většinou váží víc než nadzemní části. Mladý ekolog tak odkrývá, jak tyto podzemní systémy pomáhají rostlinám přežít sucho či mrazy a jak ovlivňují ukládání uhlíku v krajině.

Foto: Dominika Bitomská

Jako expert na biostatistiku navíc pomáhá kolegům s vyhodnocováním experimentálních dat. Publikoval už 21 vědeckých článků a v Botanickém ústavu AV ČR působí jako koordinátor správy výzkumných dat.

Jeho vědecké kvality potvrzují stáže ve Skotsku, Německu a Španělsku a také získání evropského certifikátu Seal of Excellence za projekt zaměřený právě na chemické složení podzemních orgánů.

Bethan Mason, Ph.D., M.Sc.

Ústav biologie obratlovců AV ČR
mason@ivb.cz

Paraziti nemusí být jen hrozbou – mohou také napovědět, jak se mění zdraví ohrožených zvířat i jejich prostředí. Bethan Mason zkoumá vztahy mezi primáty, jejich střevními parazity a okolním ekosystémem. Ve svém výzkumu propojuje terénní práci v Africe a Asii s moderními metagenomickými metodami.

Foto: Jana Plavec

Zaměřuje se především na ohrožené africké lidoopy – gorily a šimpanze. Sleduje u nich, jak lidská činnost a měnící se životní prostředí ovlivňují dynamiku parazitárních infekcí. Její výzkum přispívá nejen k ochraně biodiverzity, ale i k širšímu konceptu One Health, který propojuje zdraví lidí, zvířat a krajiny.

Absolventka University of Leicester, Liverpool John Moores University a Masarykovy univerzity působí v Ústavu biologie obratlovců AV ČR. Výzkumné zkušenosti získala během expedic a stáží v Tanzanii, Rwandě, Ugandě, Středoafričské republice, Laosu nebo Japonsku. Aktivně se věnuje také popularizaci vědy a podpoře místních studentů a výzkumných kapacit v zemích, kde působí.

Mgr. Monika Hlavsová, Ph.D.

Ústav výzkumu globální změny AV ČR
hlavsova.m@czechglobe.cz

Sucho v současnosti neznamená jen nedostatek vody v krajině – ovlivňuje zemědělství, lesy, ekonomiku i riziko požárů. Monika Hlavsová proto vyvíjí nástroje, které dokážou sucho včas odhalit, sledovat jeho dopady a pomáhat s rychlou reakcí. Ve výzkumu propojuje družicová data, klimatické modely a umělou inteligenci.

Zaměřuje se například na automatickou analýzu online médií, díky níž lze téměř v reálném čase sledovat dopady sucha po celém světě. Podílí se také na vývoji Evropské databáze dopadů sucha a systémů včasného varování před požáry.

Absolventka Masarykovy univerzity a Mendelovy univerzity působí v Ústavu výzkumu globální změny AV ČR. Zkušenosti získala během stáží v Německu a USA, spolupracuje s National Drought Mitigation Center nebo United States Forest Service. Podílí se na platformách Intersucho či FireRisk a věnuje se také popularizaci programování v komunitě PyLadies.

Foto: Ondřej Čechvala

Mgr. David Lacko, Ph.D.

Psychologický ústav AV ČR
lacko@psu.cas.cz

Změřit lidské předsudky nebo skrytý rasismus je nesmírně složité, protože lidé v klasických dotaznicích často podvědomě odpovídají tak, aby působili v lepším světle. David Lacko zkoumá, jak toto zkreslení obejít. Ve svém inovativním projektu Grantové agentury ČR *Využití reakčního času pro nezkreslený odhad předsudků* propojuje sociální psychologii s matematickým modelováním reakčních časů. Zjednodušeně řečeno, rychlost odpovědi na konkrétní otázku dokáže o skutečném postoji člověka prozradit mnohem více než slova samotná.

Kromě vývoje přesnějších měřicích metod se mladý vědec, který v Psychologickém ústavu AV ČR vede Brněnskou laboratoř meziskupinových procesů, zabývá také vlivem digitálních médií a videoher na psychiku dospívajících.

David Lacko se podílí i na rozsáhlých globálních studiích, z nichž jedna aktuálně míří do časopisu *Nature*. Za své úspěchy obdržel Cenu Josefa Hlávky i ocenění MUNI Scientist Award.

Foto: Vojtěch Bílek

Mgr. et Mgr. Katarína Adameková, Ph.D.

Archeologický ústav AV ČR, Brno
adamekova@arub.cz

Půda dokáže vyprávět příběhy staré tisíce let – Katarína Adameková z ní čte stopy, které odhalují život našich předků a proměny krajiny. Věnuje se geoarcheologii a studuje pod mikroskopem půdy a sedimenty, které fungují jako přírodní archiv minulosti. Pomocí moderních analytických metod rekonstruuje vývoj krajiny od pravěku po středověk.

Absolventka Masarykovy univerzity působí v Archeologickém ústavu AV ČR v Brně. Zkušenosti získala během zahraničních pobytů v Belgii, Francii, Itálii, Uzbekistánu i na české vědecké stanici v Antarktidě. Tento rok získala prestižní grant JUNIOR STAR pro začínající vědce. V projektu *Flames of the Past* zkoumá pravěká ohniště v kontextu každodenního života tehdejších komunit a jejich prostředí.

Katarína Adameková se také dlouhodobě zapojuje do mezinárodních výzkumných spoluprací napříč různými regiony. Tím přispívá k rozvoji přírodovědných metod v archeologii a posiluje mezinárodní spolupráci v oboru.

Foto: archiv

Mgr. Jakub Kapičiak, Ph.D.

Slovanský ústav AV ČR
jakub.kapiciak@slu.cas.cz

Ruská literatura zažívala v posledních dekáдах dramatické zvraty a Jakub Kapičiak se zaměřuje na ty její podoby, které jsou kritické vůči politické moci. Část svého bádání věnuje neoficiální scéně sovětského období. Ve své monografii vydané v Nakladatelství Academia jako první v českém prostředí detailně analyzoval tvorbu Dmitrije Prigova, klíčové postavy moskevského konceptualismu.

Současný výzkum laureáta více reaguje na aktuální dění. Analyzuje využití rétoriky upřímnosti v rodící se opoziční literatuře po únoru 2022 a ve feministické tvorbě, která představuje důležitý hlas nesouhlasu s mocí.

Jakub Kapičiak působí také jako redaktor časopisu *Slavia* a momentálně spolupracuje na antologii protiválečných textů a tematickém čísle časopisu *World Literature Studies*. Význam jeho práce v mezinárodním kontextu dokládá i skutečnost, že zasedal v doktorských komisích na univerzitě Sapienza v Římě.

Foto: Richard Klíčnik

Mgr. Františka Schormová, Ph.D.

Ústav pro českou literaturu AV ČR
schormova@ucl.cas.cz

Františka Schormová se ve svém výzkumu zaměřuje na migraci, exil a na způsoby, jak literární texty překračují hranice jazyků a kultur. Svěbytným způsobem tak odkrývá méně známé kapitoly z dějin 20. století. V současnosti vede jednu z částí ambiciózního mezioborového výzkumného projektu *Migrace a my: Mobilita, uprchlictví a hranice v perspektivě humanitních věd*.

Foto: Lenka Patoková

Její bádání má silný mezinárodní rozměr – letos jí vyjde monografie v renomovaném zahraničním nakladatelství Brill.

Ta navazuje na úspěšnou disertaci, v níž zkoumala kontakty mezi českou a afroamerickou kulturou zejména během studené války. Tato práce byla oceněna mimo jiné Cenou Jana Palacha a čestným uznáním Americké asociace komparativní literatury.

Františka Schormová, která absolvovala Fulbrightovo stipendium na Harvardově univerzitě, dokáže své poznatky předat i veřejnosti. Natáčí populárně-naučná videa pro středoškoláky a pravidelně píše o kulturní historii do kulturních i společenských periodik.